

Розвиток сучасної освіти в умовах реформування

Орлова Н.С., доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри управління інституту суспільства
Київського університету імені Бориса Грінченка

Досвід високорозвинених держав світу засвідчує, що в останнє десятиріччя серед багатьох чинників, котрі зумовлюють економічне зростання та підвищення міжнародної конкурентоспроможності країн, визначальною все більше стає інноваційна та креативна діяльність. Адже країни з динамічним розвитком освіти та технологій з ефективним механізмом комерціалізації їх результатів висуваються за показником конкурентоспроможності в число абсолютних лідерів.

Фахівцями були узагальнені глобальні тенденції розвитку вищої освіти на наступні три десятиріччя — до 2030 року, а саме:

1. Збільшення мобільності студентів, професорсько-викладацького складу, освітніх інституцій загалом, що обумовлює формування високодинамічного глобального ринку освітніх послуг.

2. Розвиток та інтенсифікація міжнародних наукових досліджень, в умовах зростаючого співробітництва між університетами і загострення конкуренції між ними.

3. Нарощення глобального впливу національних систем вищої освіти регіонів Азії та Європи, зі збереженням за Північною Америкою лідируючих позицій у цій сфері, особливо в галузі наукових досліджень.

4. Загальноосвітнє поширення приватної вищої освіти (приватного фінансування вищої освіти), особливо поза межами країн ОЕСР.

5. Розбудова ринкових механізмів в управлінні вищою освітою, за посередництвом системи індикаторів ефективності освітніх установ і конкурсного розподілу коштів.

6. Посилення уваги закладів вищої освіти на забезпеченні своєї якості, у відповідь на зростаючі роль і значення транснаціональної вищої освіти, інституціональних рейтингів вузів і їхнього прагнення до відповідальності. Фахівці ОЕСР прогнозують, враховуючи об'єктивну закономірність, яка властива розвинутих державам світу і пов'язана зі старінням населення, що критичним періодом для сектору вищої освіти, принаймні в межах ОЕСР, можуть виявитись 2015-2020 роки,

коли прогнозовані витрати на вищу освіту у відносному вираженні та відповідні державні видатки скорочуватимуться

Світовий досвід вже дав загальні принципи на яких базуються процеси зовнішнього забезпечення якості, а саме:

необхідно поважати автономію закладу;

процеси зовнішнього забезпечення якості мають, в першу чергу, служити інтересам студентів та інших зацікавлених сторін, наприклад, представників ринку праці;

необхідно, де це можливо, використовувати результати власної діяльності закладів із внутрішнього забезпечення якості. Створення та функціонування Європейського простору вищої освіти принципово залежить від того, чи зможуть навчальні заклади на всіх рівнях своєї організації забезпечити таку ситуацію, коли їхні навчальні програми матимуть чітко визначені результати навчання, які мають бути досягнуті; від готовності бажання і здатності персоналу забезпечити викладання та створити такі умови, які б допомогли студентам досягти тих результатів; а також від наявності повного, вчасного і відчутного визнання внеску у здійснювану роботу тієї частини персоналу, яка демонструє видатну майстерність, прекрасні фахові знання, відданість справі. Тому Європейські стандарти і рекомендації щодо внутрішнього забезпечення якості у вищих навчальних закладах містять наступні напрямки :політика закладу і процедури забезпечення якості; затвердження, моніторинг та періодичний перегляд навчальних програм і дипломів; оцінювання студентів; забезпечення якості викладацького складу; навчальні ресурси та підтримка студентів; інформаційні системи; публічність інформації.

ФАКТОРИ, які впливають на реформування СИСТЕМИ ОСВІТИ.

Відповіді на питання обговорювалися у п'яти контекстах:

- Законодавчі зміни
- Технологічні зміни
- Економічні зміни (+ бізнес)
- Соціальні зміни, суспільний уклад
- Політичні зміни

Серед суттєвих змін, які учасники визнали неминучими в найближчій перспективі (2015-2020рр.), слід виділити:

- Законодавчі зміни
 - Максимальна дерегуляція у сфері освіти
 - Відкритий доступ до системи розподілу ресурсів
 - Реструктуризація системи фінансування
 - Підвищення доходів педагога
 - Необмежений доступ до інформації
- Технологічні зміни
 - Необмежений доступ до інформації
 - Заселення і використання ресурсів океану
 - Нові енергетичні технології
- Економічні зміни
 - Розвиток ВПК Військово-промисловий комплекс України

Розвиток МСБ мінерально-сировинної бази України на період до 2030 року

- Дерегуляція
- Сталий розвиток
- Соціальні зміни
 - Безвізовий режим
 - Зміна формату комунікації
 - Соціальні протести
 - Інклюзія
 - Розвиток громадянського суспільства
- Політичні зміни
 - Геополітичні зміни в Україні
 - Євроінтеграція
 - Зміна геополітичних лідерів

Цілі системи освіти необхідно переосмислити, і акцент зробити на наступному:

- забезпечити предметний зв'язок між вимогами бізнес-середовища та навчальними програмами всіх освітніх закладів;
- забезпечити особистісний розвиток учнів і розвиток навичок міжособистісного спілкування;
- забезпечити учнів системним зв'язком з найсучаснішими досягненнями фундаментальної і прикладної науки, формуючи стійкий інтерес до інновацій і

прогресу;

- формувати культуру толерантності до відмінностей (расових, релігійних, світоглядних).

2. Необхідно значно дерегулювати систему освіти, забезпечити рівноправне існування різних форматів навчання і можливість вільного вибору навчальних систем і закладів батьками та учнями.

3. Пріоритетними для розвитку є навички та знання: розвиток творчих здібностей; критичне мислення; інноваційні технології;

- культура еко-життя; крос-культурне спілкування; громадянські права і свободи;
- особистісний розвиток в контексті лідерства та ефективної комунікації;
- бізнес-навички.